

عنوان مقاله:

مبانی آموزه تربیت سقراطی- افلاطونی در محاوره پروتاگوراس

محل انتشار:

فصلنامه پژوهش های فلسفی، دوره 16، شماره 40 (سال: 1401)

تعداد صفحات اصل مقاله: 23

نویسنده:

مجید صدرمجلس - دانشیار گروه فلسفه، دانشگاه تبریز، تبریز، ایران

خلاصه مقاله:

در این نوشته می‌کوشیم مبانی آموزه تربیت سقراطی-افلاطونی را در محاوره پروتاگوراس بررسی کنیم. این محاوره، سقراط و پروتاگوراس را در آتن قرن پنجم پ. م. در حال بررسی و نقد آراء تربیتی رایج، به تصویر می‌کشد. چالش فکری آن دو با پی‌بردن به وجود نوعی تعارض میان آراء خویش، به نوعی بازنگری فکری و همگرایی فکری نسبی نیز روی می‌نهد. این همگرایی، درواقع موضعی است که افلاطون به عنوان نویسنده محاوره در برهه‌ای از دوره اولیه تفکر خویش به آن دست می‌یابد. نشانه همگرایی نسبی در پایان محاوره، عبارت است از این جمع‌بندی سقراط که اگر فضیلت معرفت باشد، آنگاه آموختنی است؛ افلاطون همین ادعا را بعداً با اندکی توضیح و به صورت مشروط در محاوره منون نیز می‌آورد. گفتنی است که در بررسی مباحث محاوره پروتاگوراس، از چشم‌اندازی بهره می‌بریم که از پرسش‌های آغازین و آموزه یادآوری در محاوره منون برگرفته شده است. اگر آموزه یادآوری را بر موضوع تربیت اطلاق کنیم؛ خواهد دید که به طور کلی، امکان تربیت بر وجود استعداد طبیعی و تمرین، وابسته است. توجه به فضیلت نیز، محتوای ارزشی تربیت را مشخص می‌سازد. مرور مبانی معرفت‌شناختی و وجودشناختی در گفت‌وگوی سقراط و پروتاگوراس، کمک می‌کند تا تاثیر این دو نفر در شکل‌گیری تدریجی تربیت سقراطی-افلاطونی را نیز بهتر بفهمیم. پس از بیان مساله و چشم‌انداز، بیشتر می‌کوشیم به بررسی و تحلیل مبانی زیر پیردازیم: جدائی معرفت و جهل؛ جدا نبودن مقام نظر از عمل؛ فضیلت به عنوان ویژگی واقعی و موثر در بروز رفتارها؛ وحدت فضیلت و معرفت همراه با انکار ضعف اراده؛ اجزاء فضیلت؛ امکان آموختن به معنی یادآوری؛ آموختنی بودن فضیلت به شرط معرفت بودن؛ مباحث منطقی مانند تناقض، تضاد، نسبت تساوی؛ توجه اجمالی به نفس و سعادت آن؛ فروکاستن خیر و شر به لذت و درد؛ لزوم استعدادهای متفاوت و تمرین برای تربیت.

کلمات کلیدی:

سقراط، پروتاگوراس، افلاطون، تربیت یا پایدیا، فضیلت، معرفت یا حکمت و نفس

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1559852>

